

EYÜP'TE MAHALLİ İDARELER
SEÇİMLERİ
VE SEÇMEN TERCİHLERİNDE
SON ON YILDA ORTAYA ÇIKAN
GENEL EĞİLİMLER
(1994-2004)

Prof.Dr. Davut DURSUN

1955'te Borçka Artvin'de doğdu.

Artvin Öğretmen Okulu (1972), Rize Lisesi (dışardan 1977),

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu mezunu.

İÜ İktisat Fakültesi Siyasal İlimler Enstitüsü'nde yüksek lisans öğrenimini tamamlayıp (1983), aynı üniversiteye bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Bölümü'nde doktorasını verdi (1987).

1972-84 arası ilkokul öğretmeni ve yönetici olarak görev yaptı.

Araştırma görevlisi olarak girdiği Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde

üç yıl çalıştıktan sonra 1988'de Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'ne geçti.

Burada telif ve redaksiyon bölümünde görev aldı. Milli Gazete, İlim ve Sanat, Dış Politika (1988),

Uludağ Üniversitesi İktisat ve İdare Dergisi (1985-86), Tarih ve Toplum dergileri ile Yeni Şafak Gazetesi'nde düzenli yazıları yayımlandı. Sakarya Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

Çoğu siyaset bilimi ağırlıklı yayımlanmış eserleri bulunmaktadır.

Halen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyesidir.

GİRİŞ

Anayasamız mahalli idarelerin karar organlarının seçmenler tarafından seçilerek oluşturulması hükmünü getirmiştir. (Madde: 127) Buna göre Türk kamu yönetiminde mahalli idare birimi olarak kabul edilen il, belediye, köy ve Büyükşehirlerin karar organlarının beş yılda bir yapılan seçimlerle belirlenmesi esası benimsenmiştir.

İstanbul'un en eski yerleşim yerlerinden ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki ilçelerinden biri olan Eyüp'te dört ayrı mahalli idareler seçimi yapılmaktadır. Buna göre Eyüp'te mahalli idareler seçimi dendiğinde Eyüp Belediye Başkanlığı seçimi, Eyüp Belediye Meclisi üyeleri seçimi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimi ve İstanbul İl Genel Meclisi üyeleri seçimi söz konusudur. Bunların yanında bir de Eyüp'teki köy ve mahallelerde muhtarlık ve ihtiyar heyeti

üyeliği ile belde belediyelerinde belde belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeleri seçimleri yapılmaktadır.

Bu çalışmada "Eyüp'te Mahalli Seçimler" başlığı altında Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Eyüp Belediye Başkanlığı, İl Genel Meclisi üyeleri ve Belediye Meclis üyeleri seçimini ele almaktayız. Söz konusu mahalli idarelerin organları için yapılan seçimlerin yanında bir de mahalle ve köylerde muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri ile ilçe sınırları dahilindeki belde belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeliği seçimleri de yapılmaktadır. Bilindiği gibi anayasamız köyleri de mahalli idare birimi olarak kabul etmekte ve karar organlarının seçimle belirleneceğini düzenlemektedir. (Madde:127) Eyüp ilçesindeki köy ve mahalle muhtarlıkları ile ihtiyar heyeti üyeleri seçimini ve ilçe sınırları dahilindeki belde belediye başkanlıkları ve belediye meclis üyeleri seçimini çalışmanın dışında tutmamızın anlaşılır sebepleri

Havadan genel Eyüp görüntüsü
Eyüp Belediyesi Arşivi

vardır. Öncelikle köy ve mahalle muhtarlıkları ile ihtiyar heyeti üyeleri seçiminde siyasi partilerin aday gösterememeleri ve adayların siyasi kimlikleriyle değil diğer nitelikleriyle yarışmaları siyasi eğilimlerin ortaya çıkmasını zorlaştırmaktadır. Aynı şekilde belde belediye başkanlığı ve meclis üyeleri seçiminde de yerel ve kişisel nitelikler ve faktörler daha da öne çıkmaktadır. Bu bakımdan genel siyasi eğilimlerin yakalanması zorlaşmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada hem köy ve mahallelerdeki, hem de beldelerdeki seçimleri dışarıda tutmayı yöntem olarak daha doğru bulduk.

Türkiye için bir milat olma özelliği taşıyan 12 Eylül darbesi, 1961 Anayasasını yürürlükten kaldırmakla bu anayasaya göre oluşmuş siyasi ve idari yapılanmaya da son vermiştir. Bunun yerine 12 Eylül yönetiminin oluşturulan Danışma Meclisi tarafından hazırlanarak Milli Güvenlik Konseyi tarafından son şekli verildikten sonra 6 Kasım 1982'deki Halk Oylamasıyla kabul edilmiş olan 1982 Anayasasıyla yeni bir siyasi ve idari yapılanmaya gidilmiştir. 1982 Anayasasıyla başlayan bu yeni dönemi *Üçüncü Cumhuriyet* olarak adlandırmak mümkün. 1924 Anayasasının kurduğu düzene Birinci Cumhuriyet, 1961 Anayasası düzenini İkinci Cumhuriyet, 1982 Anayasası düzenini de Üçüncü Cumhuriyet olarak adlandırabiliriz.

1983'TEN BU YANA MAHALLİ İDARELER SEÇİMLERİ

Bilindiği gibi 12 Eylül döneminin temsilsiz ve parlamentosuz olağanüstü yönetimi 7 Kasım 1983'deki genel seçimlerle sona ermiş ve Türkiye genel seçimle belirlenen temsil kurumunun oluşmasıyla yeniden demokrasiye geçmiştir. Bu tarihten sonra demokratik sistemde bazı ciddi

krizler ve bir takım olumsuzluklar ortaya çıkmışsa da 1982 Anayasasının kurduğu siyasi ve idari yapı korunmuştur. Anayasada birkaç kez ciddi denebilecek değişikliklere gidilmiş olmakla beraber sistemin ana parametresi ve genel yapısı değişmemiş zaman zaman ortaya çıkan iç ve dış baskılar nedeniyle anayasada bazı düzeltmelere gidilmiştir. Ancak 12 Eylül yönetiminin temel tercihleri ve önceliklerine göre oluşturulmuş olan siyasi yapı ve ana parametreler devam etmektedir. Bu bakımdan 1983 tarihini yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edip değerlendirmeleri buna göre yapmak makul görülmektedir.

Üçüncü Cumhuriyet sistemine göre 1983'ten bu yana Eyüp'te 1984, 1989, 1995, 1999 ve 2004 olmak üzere beş mahalli idareler seçimi yapılmış bulunmaktadır. Mahalli idareler seçimleri üzerine bir analiz söz konusu olduğunda bu beş seçimin birlikte ele alınarak ana eğilimlerin yakalanması, ortalama yirmi yıl içerisinde Eyüp'teki seçmenlerin davranış ve siyasal tercihlerinde meydana gelen değişmelerin izlenmesi makul görülmektedir. Ancak bu dönemde Eyüp'te ve Türkiye'de yaşanan bazı gelişmeler dönemin bir bütün olarak ele alınmasını zorlaştırmaktadır. Öncelikle Eyüp'ün idari sınırlarında bu zaman içerisinde bazı değişimler olmuş ve seçmen sayısında ciddi küçülmeler yaşanmıştır. 1990'da Bayrampaşa'nın Eyüp'ten ayrılarak ilçe olması nüfusun yaklaşık yarısını kaybetmesine yol açmıştır. Bu gelişme seçmen sayısına da yansımıştır. Nitekim 1989'da 221 091 olan toplam seçmen sayısı 1994 seçimlerinde 134 040'a gerilemiştir. Bu bakımdan Eyüp'teki mahalli seçimlerde anlamlı karşılaştırmaların yapılabilmesi için başlangıç tarihi olarak 1984'ü değil 1994'ü ele almanın ve bu tarihten sonra gerçekleşen

üç mahalli idareler seçiminde ortaya çıkan eğilimleri değerlendirmenin daha gerçekçi olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle 1984 ve 1989 mahalli idareler seçimlerine ilişkin sayılar üzerinde durularak son üç seçim sayılarını değerlendirmeye çalışacağız.

Diğer önemli gelişme ise genelde Türk siyasetinde ve partiler yelpazesinde ortaya çıkmıştır. Son yirmi yıllık zaman içinde Türkiye'deki siyasal partiler alanında meydana gelen değişimler seçmen davranışı ve tercihlerinin izlenmesini zorlaştırmaktadır. Nerede ise her bir seçimde farklı farklı partiler seçime girmiş ve seçmenler farklı partiler arasından bir tercih yapmakla karşı karşıya gelmiştir. Zaman içinde bazı partiler kapanmış, bazıları birleşmiş, bazıları bütün seçimlere katılmamış ve bazı partiler de bölünerek yeni partiler doğmuştur. Bu durum seçmenlerin seçimlerde ortaya koydukları eğilimin zaman değişkenine göre izlenmesini zorlaştırmaktadır. Bunun için öncelikle partiler yapısında ortaya çıkan bu gelişmeleri dikkate alarak birbirine yakın olanları bir grup içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Seçmenlerin tercihlerindeki değişimleri ve tercihleri değerlendirirken birbirinin devamı niteliğindeki siyasal partileri birlikte ele almanın doğru bir yöntem olacağını düşünüyoruz. Bu cümleden olarak *Sosyal Demokrat Halkçı Parti* (SHP) ile *Cumhuriyet Halk Partisi* (CHP)'ni ; *Refah Partisi* (RP), *Fazilet Partisi* (FP) ve *Saadet Partisi* (SP)'ni tek ve aynı parti imiş gibi değerlendirmekteyiz.

1984, 1989 ve 1994 seçimlere katılan ve 1998 başında kapatılan *Refah Partisi*'nin oylarının 1999 seçiminde *Fazilet Partisi*'ne gittiği bilinmektedir. Fazilet Partisinin kapatılmasından sonra ise bu eğilimin devamını *Saadet Partisi* sağlamıştır. Bu nedenle RP/FP/SP bir ana eğilim

olarak ele alınmaktadır. Diğer yandan *Sosyal Demokrat Halkçı Parti* (SHP) sadece 1994 mahalli seçimlerine katılmış olup daha sonra CHP ile birleşerek kendi varlığına son vermiştir. Bu nedenle SHP ile CHP 1994 seçimlerine ayrı ayrı katılmış olsalar da daha sonra bu eğilim CHP'de bütünleşmiştir. Ayrıca 2001'de kurulan *Adalet ve Kalkınma Partisi* (AK Parti) sadece 2004 mahalli seçimlerine katılmış olup daha önceki partilerden herhangi birinin birebir devamı niteliğinde olmadığından karşılaştırma imkanı bulunmamaktadır. Ne var ki Fazilet Partisi'nin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması üzerine partisiz kalan milletvekillerinin bir kısmı Saadet Partisi'ni kurarken bir kısmı da Ak Parti'yi kurmuşlardır. Ak Parti'nin program, ideoloji ve siyaset tarzı RP/FP geleneğinin devamı gibi değerlendirilemezse de bu partinin kurucularının önemli kısmının bu çizgiden geldiği ve oyların büyük bölümünü bu eğilimdeki çevrelerden aldığı gözlenmektedir. Bununla birlikte Ak Parti'yi diğer partilerden ayrı bir siyasi oluşum olarak değerlendirmek gerekmektedir.

2004 seçimlerine giren yeni bir başka parti de Genç Parti'dir. Bu parti de daha önceki partilerden herhangi birisinin devamı değildir. Daha önceki seçimlerde yer almadığından bu partinin performansını değerlendirmek zorlaşmaktadır.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMİ:

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinde Eyüp ilçesindeki durum 1 nolu tabloda görülmektedir. Eyüplü seçmenler Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinde 1994'te RP'ye (%25.8), 1999'da FP'ye (% 30.9) ve 2004'te de Ak Parti'ye (%43.39) yönelmişlerdir. Eyüplülerin bu seçimdeki eğilimi ve tercihi ile İs-

tanbul genelindeki eğilim ve tercihleri arasında bir uyumluluk gözlenmektedir. Zira her üç seçimde de Eyüplü seçmenlerin en çok oy verdikleri partili adaylar Büyükşehir Belediye Başkanlığı kazanmışlardır. Bu durum Eyüp Belediye Başkanlığı seçimi ile uyumlu iken Türkiye'deki genel seçimlerle uyumlu değildir. Nitekim 1995 genel seçiminde Türkiye genelinde RP en yüksek oyu alarak birinci parti olurken 1999 seçiminde Demokratik Sol Parti (DSP) en yüksek oyu almış, FP ancak üçüncü sıraya yerleşebilmiştir. Eyüp halkının siyasal eğilimi ile Türkiye genelinin eğilimi arasında önemli bir farklılık olduğu dikkat çekmektedir. 2004 seçiminde ise Türkiye eğilimi ile Eyüp'teki eğilim aynı yönde gerçekleşmiştir.

Tablo: 1. Eyüp'te Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde partilerin aldıkları oy oranları (% olarak)

Partiler	1994	1999	2004
Ak Parti			45.04
ANAP	20.3	16.5	1.01
DSP	15.4	21.8	1.3
SHP/CHP	19.6*	13.9	27.56
DYP	15.8	3.0	5.75
RP/FP/SP	25.9	32.8	7.37
MHP	1.8	6.6	2.94
GP			5.3

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (1963-1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (27.03.1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (18.04.1999)*, Ankara, 2000.

1994'te Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde en çok oyu alan RP'yi % 21.7 oy oranıyla ANAP, onun ardından

da üçüncü sırada % 19.6 oy oranıyla DSP takip etmiştir. 1999'da ilk sırada yer alan FP'yi %22.7 ile DSP, ardından da % 16.6 ile ANAP izlemiştir. 2004'te ise Ak Parti'nin ardından % 24. 53 oy oranıyla CHP gelirken üçüncü sırada % 9.41 ile SP yer almıştır. Burada dikkat çekici olan husus birinci ile ikinci parti arasındaki oy farkının nerede ise iki misli olması, yine benzer şekilde ikinci parti ile üçüncü parti arasında da iki mislinden fazla farkın bulunmasıdır. Eyüp seçmeninin üçte ikisi ilk iki partide toplanmış bulunmaktadır.

İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİ SEÇİMİ:

Tablo: 2. Eyüp'te İl Genel Meclisi seçiminde partilerin aldıkları oy oranları

Partiler	1994	1999	2004
Ak Parti			43.45
ANAP	20.9	16.4	2.18
DSP	18.7	24.0	2.08
SHP/ CHP	17.3	13.2	24.16
DYP	12.8	3.6	5.40
RP/FP/SP	26.1	29.0	8.82
MHP	2.7	7.9	3.44
GP			5.72

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (1963-1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (27.03.1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (18.04.1999)*, Ankara, 2000.

İl Özel İdaresinin karar organı olan İl Genel Meclisi'nin seçimle belirlenen üyeleri için siyasal partiler aday göstermekte ve seçmenler partili adayların listeleri arasından tercih yapmaktadırlar. Ülkemizdeki genel eğilim genel seçimlerdeki eğilimle il genel meclisi üyeleri seçimindeki eği-

limin birbirine çok yakın oranda gerçekleştiği şeklindedir. Seçmenler il genel meclisi üyeleri seçiminde yerel bir karar organının üyelerini seçmekten çok genel seçilmiş gibi davranmaktadırlar.

Buna göre il genel meclisi üyeleri seçiminde Eyüp halkının tercihleri İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminden fazla bir farklılık göstermemektedir. 1994'te oyların % 26.1'ini alan RP birinci sıraya yerleşmişken 1999 seçiminde oyların % 29.0'unu alan RP'nin devamı konumundaki FP ilk sırada yer almıştır. 2004'te ise ilk sıraya oyların % 43.45'ini alan Ak Parti'ye yerleşmiştir. Ak Partiye giden oyların büyük bölümün RP/FP eğilimindeki seçmenler kesiminden geldiği söylenebilir. Zira bunun devamı olarak kabul edilen SP'nin oyu % 8.82'ye gerilerken diğer oyların Ak Parti'ye yöneldiği açıktır. Burada da Türkiye genelindeki eğilimle Eyüp'teki eğilimin bütünüyle örtüşmediği söylenebilir. Zira 1999 genel seçiminde Türkiye'de ilk sıraya yerleşen DSP Eyüp'te % 24.0 oy oranıyla ikinci sırada gözükmektedir. Ak Parti'nin il genel meclisi üyeleri seçiminde Eyüp'teki oy oranı hem Türkiye genelinden (%42.66) hem de İstanbul genelinden (% 41.89) daha yüksektir. Aradaki fark fazla olmamakla birlikte Eyüp'teki eğilimin Türkiye geneline daha yakın olduğu söylenebilir. Diğer partilere bakıldığında CHP'nin Eyüp'teki il genel meclisi üyeleri seçimindeki oyları sırası ile 1994'te %17.3; 1999'da % 13.2 ve 2004'te de % 24.6'dır. Bu oranlar CHP'nin Türkiye genelindeki ortalamalarının üzerinde ancak İstanbul ortalamasının gerisinde kalmaktadır. Eyüp'te partilerin büyüklük sıralanışında birinci ve ikinci parti Türkiye geneliyle aynı iken üçüncü ve onu takip eden sıralar farklılaşmaktadır. Burada üçüncü sıraya SP yerleşmişken Türkiye genelinde üçüncü sırada yer alan

DYP'nin Eyüp'te ancak beşinci sırada yer bulması dikkat çekicidir. Yine ülke genelinde MHP üçüncü-dördüncü sırada yer alırken Eyüp'te çok daha sonlara doğru düşmektedir.

BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMİ:

Tablo: 3. Eyüp'te Belediye Başkanlığı seçiminde partilerin aldıkları oy oranları

Partiler	1994	1999	2004
Ak Parti			44.13
ANAP	22.0	16.5	1.24
DSP	19.8	21.8	1.91
SHP/ CHP	17.0	13.9	25.65
DYP	11.4	3.0	4.90
RP/FP/SP	26.0	32.8	9.81
MHP	2.6	6.6	2.74
GP			5.78

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (1963-1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (27.03.1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (18.04.1999)*, Ankara, 2000.

Eyüp'te belediye başkanlığı seçiminde seçmen eğilimi Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve il genel meclisi üyeleri seçimi ile benzer eğilim göstermektedir. 1994'de oyların yüzde 26.0'ını alan RP, 1999'da oyların % 32.8'ini alan FP ve 2004'te de oyların % 44.13'ünü alan Ak Partili adaylar başkan seçilmişlerdir. 1994 seçiminde birinci parti ile ikinci ve üçüncü partilerin oy oranları arasında çok büyük farklılık gözlenmezken 1999 ve 2004'te birinci parti lehine farkın iyice açıldığı görülmektedir.

Her üç seçimde de aynı adayın, birbirinin devamı niteliğindeki farklı partiler-

den kazanmış olması dikkat çekicidir. 1994 seçiminde gerçekleşen siyasal eğilim, bir yıl sonra yapılan genel seçimdeki eğilimle uyumlu bir tablo sergilerken 1999'daki farklılık göstermektedir. Zira 1995 genel seçiminde RP Türkiye genelinde oyların çoğunu alarak birinci parti olurken 1999 seçiminde DSP birinci parti olmuştur. Eyüp'te ise 1994'te RP birinci parti iken 1999'da DSP ancak üçüncü parti olabilmıştır. 2004'teki durum Türkiye'deki genel eğilimle aynı yönde gerçekleşmiştir. 2002 genel seçiminde Türkiye genelinde ilk sıraya yerleşen Ak Parti 2004'te Eyüp'te de birinci parti olurken CHP hem ülke genelinde hem de Eyüp'te ikinci parti olmuştur. İkiyiden sonraki partilerin sıralamasında ise Türkiye ile önemli farklılaşmalar görülmektedir. Buradan Eyüp halkının genel olarak Türkiye eğilimine yakın bir davranış sergilemekle beraber zaman zaman farklılaştığı da söylenebilir.

BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİ SEÇİMİ:

Tablo: 4. Eyüp'te Belediye Meclisi üyeleri seçiminde partilerin aldıkları oy oranları

Partiler	1994	1999	2004
Ak Parti			43.39
ANAP	21.7	16.6	1.35
DSP	19.6	22.7	2.22
SHP/CHP	17.2	13.9	24.53
DYP	11.8	3.2	5.41
RP/FP/SP	25.8	30.9	9.41
MHP	2.6	7.1	3.15
GP			6.07

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (1963-1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (27.03.1994)*, Ankara, 1994; Devlet İstatistik Enstitüsü, *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (18.04.1999)*, Ankara, 2000.

Eyüp halkının belediye meclisi üyeleri seçimindeki davranışı diğer mahalli idareler seçimleriyle uyumlu bir tablo sergilemektedir. Belediye Başkanı seçilen adayın partisi her üç seçimde de ilk sıraya yerleşmiştir. Buna göre 1994'te oyların % 25.8'ini alan RP, 1999'da oyların yüzde 30.9'unu alan FP ve 2004 seçiminde de oyların yüzde 43.39'unu alan Ak Parti ilk sırada yer almıştır. Her üç seçimde hem il genel meclisi üyeleri, hem Büyükşehir belediye başkanlığı, hem de belediye başkanlığı seçimlerinde bu partiler ilk sıraya yerleşmiş ve seçimleri kazanmışlardır.

PARTİLERE GÖRE TERCİHLER VE EĞİLİMLER AK PARTİ:

Tablo: 5. Ak Parti'nin Mahalli İdareler seçimindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı			45.04
İl Genel Meclisi üyeleri			43.45
Belediye Başkanlığı			44.13
Belediye Meclisi üyeleri			43.39

Türkiye'nin en yeni partilerinden olan Ak Parti sadece 2002 genel seçimi ile 2004 mahalli idareler seçimlerine katılabilmiş olması nedeniyle zaman içerisindeki seçmenlerin bu partiye ilişkin eğilimlerini değerlendirmek imkanı henüz bulunmamaktadır. Sadece 2002 genel seçimindeki sonuçlarla 2004 mahalli idareler seçimi sonuçları karşılaştırılabilir. Buna göre kasım 2002 genel seçiminde ülke genelinde toplam oyların yüzde 34.43'ünü alarak ilk sıraya yerleşen Ak Parti Eyüp'te yüzde 39.40 oranında oy almıştır. Bu partinin Eyüp'teki oy oranının Türkiye ge-

nelinin üzerinde olduğu görülmüştür. Genel seçimden iki yıl sonra yapılan mahalli idareler seçiminde oylarını ülke genelinde yüzde onlar civarında artırdığı dikkat çekmektedir. İl Genel Meclisi üyeleri seçimi sonucu, genel seçim sonuçlarına yakın bir eğilim ortaya koyduğu genel olarak kabul gören bir yaklaşım olduğuna göre Ak Parti'nin oylarını yüzde 39.40'tan yüzde 43.45'e çıkardığı söylenebilir.

Ak Parti ile ilgili söylenecek diğer bir husus ise mahalli idarelerin her dört birimi için de birbirine yakın sonuçların elde edilmiş olmasıdır. Bunlar içerisinde Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimindeki sonuçlar diğerlerinden daha yüksek çıkmıştır ki bunun normal olduğu söylenebilir.

ANAVATAN PARTİSİ:

Tablo: 6. ANAP'ın Mahalli İdareler seçimindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	20.3	16.5	1.01
İl Genel Meclisi üyeleri	20.9	16.4	2.18
Belediye Başkanlığı	22.0	16.5	1.24
Belediye Meclisi üyeleri	21.7	16.6	1.35

ANAP'ın 1994'ten bu yana on yıllık periyotta mahalli idareler seçiminde ortaya çıkan eğilim ülke genelindeki eğilimle uyumlu bir tablo sergilemekte olup devamlı bir gerileme ve küçülme şeklinde özetlenebilir. Anavatan Partisi için 1994'ten 1999'a ortaya çıkan küçülme ve gerileme daha dar bir marj içerisinde kalırken 1999'dan 2004'e ortaya çıkan küçülme dramatik bir tablo sunmaktadır. 1995 ve 1999'da Eyüp'te bu partinin elde ettiği sonuçlar Türkiye ortalamasının üzer-

rinde iken (1995'te Türkiye ortalaması: %19.89; 1999'da % 14.04) 2004 mahalli idareler seçimlerindeki 2002 genel seçiminin altında (2002 Türkiye ortalaması: %3.15) kalmıştır. Dolayısıyla ANAP'ın Eyüp'teki küçülmesinin Türkiye genelinden daha hızlı bir seyir izlemekte olduğu söylenebilir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ:

Tablo: 7. DSP'nin Mahalli İdareler seçimindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	15.4	21.8	1.3
İl Genel Meclisi üyeleri	18.7	24.0	2.08
Belediye Başkanlığı	19.8	21.8	1.91
Belediye Meclisi üyeleri	19.6	22.7	2.22

Demokratik Sol Parti'nin Eyüp'teki performansına bakılınca 1999 seçimlerinde başarısının zirvesine ulaştığı ve 2004 seçimlerinde dramatik bir şekilde gerileyip küçüldüğünü söylemek mümkündür. 1994'ten 1999'e önemli bir büyüme ve gelişme gösteren DSP 2004'te nerede ise yirmi misli küçülmüştür. DSP'nin Eyüp'teki oy oranının hem İstanbul hem de Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu gözlenmektedir. Mesela 1989 İl Genel Meclisi üyeleri seçiminde DSP'nin Türkiye ortalaması yüzde 9.0, İstanbul ortalaması yüzde 13.6 iken Eyüp'teki oy oranı yüzde 15.5 olmuştur. 1994'te bu rakamlar sırası ile yüzde 8.4, 14.5 ve 19.6'dır. Diğerlerinde de durum fazla bir farklılık göstermemektedir. Bu tablo DSP'nin Eyüp'te İstanbul ve Türkiye ortalamasının üzerinde bir tabana sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ:

Tablo: 8. CHP'nin Mahalli İdareler seçimlerindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	19.6*	13.9	27.56
İl Genel Meclisi üyeleri	17.3	13.2	24.16
Belediye Başkanlığı	17.0	13.9	25.65
Belediye Meclisi üyeleri	17.2	13.9	24.53

Son on yıllık dönem dikkate alındığında CHP'nin Eyüp'teki performansının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu söylenebilir. 1994 seçimlerinde SHP ve CHP ayrı ayrı katılmışken daha sonra SHP'nin CHP'ye katılmasıyla bu partinin oyları CHP içerisinde yer almıştır. 1989 seçimlerinde ülkenin en büyük partisi haline gelen SHP dört yıl sonraki seçimlerde bu konumunu yitirerek üçüncü sıraya gerilemiştir. 1994 seçimlerinde CHP'nin hem Türkiye, hem İstanbul hem de Eyüp'teki oy oranları yüzde beşin altında gerçekleşmiştir. Mesela bu partinin 1994'teki il genel meclisi üyeleri seçiminde Türkiye genelinde yüzde 4.3, İstanbul'da yüzde 2.2 ve Eyüp'te de yüzde 1.4 oy aldığı gözlenmektedir. Mahalli idarelerin diğer birimlerinde de durum bu oranlara yakın olup Eyüp'teki oy oranı hem Türkiye'nin hem de İstanbul'un gerisinde gerçekleşmiştir. 1999 genel seçiminde ülke barajını geçemediği için Meclis dışında kalan CHP Eyüp'te yüzde on barajın üzerinde bir performans göstermiştir. Beş yıl öncesine göre ortaya koyduğu bu başarının SHP oylarının bu partiye yönelmesiyle ilgili olduğu görülmektedir. 2004 seçimlerinde CHP mahalli idarelerin her bir biriminde Eyüp'te ikinci parti konumuna yükselmiştir. Bu parti, sadece Eyüp'te değil hem Türkiye hem de İstanbul'da ikinci parti konumuna gelirken Eyüp'teki performansının Türkiye ve

İstanbul ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. DSP'den desteğini çeken seçmenlerin önemli bir kısmının CHP'ye yöneldikleri görülmektedir.

DOĞRU YOL PARTİSİ:

Tablo: 9. DYP'nin Mahalli İdareler seçimlerindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	15.8	3.0	5.75
İl Genel Meclisi üyeleri	12.8	3.6	5.40
Belediye Başkanlığı	11.4	3.0	4.90
Belediye Meclisi üyeleri	11.8	3.2	5.41

Doğru Yol Partisi 1989'dan itibaren devamlı olarak küçülmektedir. Bu partinin Eyüp'te fazla bir başarısı bulunmamaktadır. DYP'nin Eyüp'teki oy oranı, hem Türkiye hem de İstanbul ortalamasının gerisinde seyretmektedir. Mesela 1994 il genel meclisi üyeleri seçiminde bu partinin Türkiye genelindeki oy oranı yüzde 21.4, İstanbul ortalaması yüzde 21.1 iken Eyüp'teki oyu yüzde 12.8 olmuştur. 1999 seçimlerinde ise Türkiye'deki oy oranı yüzde 13.2, İstanbul'daki yüzde 5.4 ve Eyüp'teki yüzde 3.6 şeklinde gerçekleşmiştir. 2004 için de benzer bir durum söz konusudur. Bu durum DYP'nin Eyüp'te hem Türkiye ortalaması hem de İstanbul genelinden daha az tercih edildiğini, bu parti açısından Eyüp'ün düşük bir performansa sahip olduğunu göstermektedir.

SAADET PARTİSİ:

Tablo: 10. RP/FP/SP'nin Mahalli İdareler seçimlerindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	25.9	32.8	7.37
İl Genel Meclisi üyeleri	26.1	29.0	8.82
Belediye Başkanlığı	26.0	32.8	9.81
Belediye Meclisi üyeleri	25.8	30.9	9.41

Yukarıda belirtildiği gibi son on yıl içerisinde bu çizgide önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1994 seçimlerine giren ve ülkenin en büyük partisi haline gelen RP, 1998 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmış ve yerine FP kurulmuştur. 1999 seçimlerine FP girmişken bunun da 2001 yılında kapatılması üzerine SP kurulmuştur. Parti kapatmalarının seçmenlerin bu partilere yönelik tercihlerini olumsuz etkilediği görülmektedir. Zira 1994'ten itibaren bu eğilimin devamlı bir gerileme içerisinde olduğu gözlenmektedir. Eyüp özelinde bu partinin 1999'daki başarısı Türkiye ortalamasının üzerindedir. RP/FP/SP açısından en başarılı seçim 1999 seçimleridir. Ancak bu performansın devam etmediği görülmektedir. Beş yıl sonraki 2004 seçimlerinde mahalli idarelerin her bir biriminde ciddi bir gerileme yaşanmış ve oyların önemli bir bölümü Ak Partiye yönelmiştir. Ancak yine de Türkiye ve İstanbul ortalamalarının üzerinde bir başarı yakalandığı dikkat çekicidir. Eyüp bu eğilim açısından başarılı bir ilçe görüntüsü vermektedir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ:

Tablo: 11. MHP'nin Mahalli İdareler seçimlerindeki performansı

	1994	1999	2004
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	1.8	6.6	2.94
İl Genel Meclisi üyeleri	2.7	7.9	3.44
Belediye Başkanlığı	2.6	6.6	2.74
Belediye Meclisi üyeleri	2.6	7.1	3.15

Milliyetçi Hareket Partisi'nin Eyüp'te fazla bir başarısının olmadığı görülmektedir. Her üç seçim döneminde de MHP'nin Eyüp'teki oy oranı hem Türkiye, hem de İstanbul ortalamasının gerisinde kalmıştır. Bu parti 1999 seçimlerinde en büyük başarıyı yakalayarak ikinci parti haline geldiği halde Eyüp'te

ciddi bir başarısı bulunmamaktadır. 1994'ten 1999'a oylarını önemli oranda artırmış olmasına rağmen 2004'te bunları kaybetmiş gözükmektedir. Eyüp'ün MHP açısından performansı çok düşük bir yerleşim yeri olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Son on yılda (1994-2004) Eyüp'te seçmenlerin mahalli idareler seçimlerinde ortaya koydukları siyasal eğilimde çok radikal bir değişikliğin olmadığı görülmektedir. Her üç seçim döneminde de aynı siyasal eğilimin siyasal yarışta ilk sıraya yerleştiği ve seçimleri kazandığı anlaşılmaktadır. Bu eğilim genel olarak İstanbul genelindeki eğilimle benzerlik göstermekte, ancak Türkiye geneliyle bazı farklılıklar taşımaktadır. Mesela 1994'teki sonuçlar ülke geneliyle uyumlu iken 1999 sonuçları Türkiye geneliyle farklılık göstermektedir. 1999'da Türkiye'de birinci parti olan DSP Eyüp'te ancak ikinci parti olurken ülke genelinde ikinci parti konumuna yerleşen MHP Eyüp'te çok gerilere düşmüştür. Genel olarak Eyüp halkının sağcı, gelenekçi, muhafazakar ve liberal partileri tercih ettiği, sol ve sosyal demokrat partilerin yaklaşık üçte bire yakın bir paya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu nedenle sol ve sosyal demokrat partilerin Eyüp'te mahalli seçimlerde başarı şansı bulunmamaktadır. Aynı şekilde daha çok kırsal Türkiye'de taban bulan DYP'nin de Eyüp'te fazla bir desteğe sahip olmadığı görülmektedir. Ayrıca kimlik siyaseti güden ve milliyetçi bir söyleme sahip olan MHP ile HADEP gibi partilerin de bir şansı bulunmadığı anlaşılmaktadır. On yıllık dönemde en yüksek oyu 2004 seçimlerinde Ak Parti'nin almış olması, üç dönemdir aynı adayın, Ahmet Genç'in, belediye başkanı seçilmesi ve aynı siyasi eğilime Eyüplülerin destek vermesi not edilmesi gerekli hususlardır. Önümüzdeki seçimlerde de bu çizginin devam edeceği beklenebilir.